

ลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทย

นางสาว เรืองรัตน์ บัญญาสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำคมหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-561-773-3

008505

i 1713903X

AUTHORITARIANISM IN THAI FAMILY

Miss Ruangrat Panyayong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

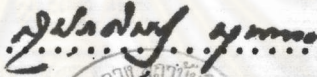
Chulalongkorn University

1983

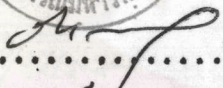
ISBN 974-561-773-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทย
โดย นางสาวเรืองรัตน์ ภัฏญายง
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์

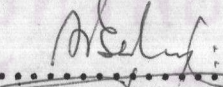
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสิทธิ์ บูณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิฑูรย์ คงคากุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา สันญาวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทย
ชื่อนิสิต นางสาว เรืองรัตน์ บัญญาขง
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2525

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ เพื่อศึกษาว่าครอบครัวไทยโดยทั่วไปมีลักษณะอำนาจนิยมหรือไม่ และในกรณีที่มีการศึกษายืนยันว่ามีลักษณะดังกล่าวก็จะดำเนินการต่อไปด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะ 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อประเมินอิทธิพลของบิดามารดา/ผู้ปกครอง (ในกระบวนการอบรมให้เรียนรู้อะเบียบของสังคม) ที่มีต่อการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่บ่งถึงลักษณะอำนาจนิยมในตัวเด็ก และประการที่สอง เพื่อวินิจฉัยว่าครอบครัวและโรงเรียนมีอิทธิพลร่วมกันในการปลูกฝังลักษณะอำนาจนิยมของเยาวชนไทยหรือไม่

เพื่อความสะดวกและการประหยัดในการวิจัย ผู้ศึกษาได้เลือกเอานักเรียน/นักศึกษา ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชนของครอบครัวตามปกติ เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ โดยให้พวกเขาประเมินตัวเองและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ครู/อาจารย์ในอดีต ครู/อาจารย์ในปัจจุบันและเพื่อนสนิท กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกผู้มีอาวุโสของครอบครัว (ซึ่งในที่นี้ก็คือบิดามารดา/ผู้ปกครอง) และของคนอื่นในแวดวงของสถานบันการศึกษา ก็คือสิ่งที่นักเรียน/นักศึกษารับรู้ตนเอง

เพื่อที่จะให้บรรดาคณะผู้ประสงค์ดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการออกแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองและมาตรฐานวัดทัศนคติที่ดัดแปลงมาจาก California F Scale โดยให้นักเรียนจำนวน 181 คน และนักศึกษาจำนวน 97 คน เป็นผู้ตอบในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับการมีลักษณะอำนาจนิยม และไม่มีลักษณะอำนาจนิยมของสถานศึกษาต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นสำคัญ

เนื่องจากอาจเป็นไปได้ที่ว่า ลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษาอาจจะไม่สอดคล้องกับของกลุ่มต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับ "อุดมอ้างอิง" มาใช้เพื่อช่วยในการแก้ปัญหา (ในกรณีที่เกิดความไม่สอดคล้องดังกล่าว) และช่วยให้ทราบว่ามีโอกาสอันแท้จริงของทัศนคติและค่านิยมที่บ่งถึงลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษานั้นเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานมีลักษณะทั่วไปข้อหนึ่งคือ ครอบครัวยุคใหม่มีลักษณะอำนาจนิยม และได้ตั้งสมมุติฐานไว้อีก 2 ข้อ เพื่อแสดงให้เห็นความเป็นเหตุเป็นผลกันระหว่างทัศนคติและค่านิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครองกับของบุตร และระหว่างทัศนคติและค่านิยมของครู/อาจารย์และเพื่อนสนิทกับของนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาได้ขอมูลมาสนับสนุนสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้อย่างเพียงพอถึง 4 ใน 5 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. เกือบ 70 เปอร์เซ็นต์ของนักเรียน/นักศึกษามีลักษณะอำนาจนิยม
2. 50 กว่าเปอร์เซ็นต์ของบิดามารดา/ผู้ปกครองมีลักษณะอำนาจนิยม
3. มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางระหว่างลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษากับบิดามารดา/ผู้ปกครอง
4. ไม่พบความสัมพันธ์ในลักษณะอำนาจนิยมระหว่างครู/อาจารย์ทั้งในอดีตและในปัจจุบันกับนักเรียน/นักศึกษา
5. สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งทั้งบิดามารดา/ผู้ปกครองและครู/อาจารย์เป็นผู้ที่มีลักษณะอำนาจนิยมสูงกว่าสัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่บิดามารดา/ผู้ปกครองหรือครู/อาจารย์ มีลักษณะอำนาจนิยมแต่เพียงฝ่ายเดียว

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่มีลักษณะอำนาจนิยมแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ม่ีลักษณะอำนาจนิยมในด้านอายุและระดับการศึกษา กล่าวคือ สัดส่วนของผู้ที่มีลักษณะอำนาจนิยมในกลุ่มอายุ 16 - 18 ปีสูงกว่าของกลุ่มอื่น ๆ สำหรับตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรอื่น ๆ อันได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด ภูมิลำเนา อาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และโครงสร้างของสถานการศึกษาไม่ได้เป็นเครื่องชี้ความแตกต่างในเรื่องของการมีลักษณะอำนาจนิยม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Authoritarianism in Thai Family
Name Miss Ruangrat Panyayong
Thesis Advisor Professor Serin Punnahitanond, Ph.D.
Department Sociology and Anthropology
Academic Year 1982

ABSTRACT

The general objective of this research is to investigate whether Thai family in general is characterized by authoritarianism. In case the answer is affirmative, it was designed to serve two specific purposes : the first, to measure ~~the influence of the parents,~~ in the process of socialization, on the formation and development of the offspring's authoritarian attitudes and values; the second, to determine whether family socialization and school socialization combine to affect the degree of authoritarianism found among Thai youths.

In view of expediency and economy, the investigator took high school and university students, being junior members of the typical household,, as both the primary source of information concerning ~~their~~ own authoritarian attitudes and values and the secondary source of information about the same characteristics attributed by them to their parents, teachers, and close friends. In other words, information about the family senior members, in this case the parents, and others in the school setting were what the student-subject perceived.

In order to achieve the above-mentioned aims, the data for this study were assembled by means of self-administered questionnaires and attitude scales (the California F Scales) completed by 181 high school students and 97 university students in their classrooms. These subjects were purposively selected on the basis the investigator's knowledge about the authoritarian or non-authoritarian nature of Bangkok's educational institutions.

In view of the possibility that there might be a discrepancy between the reported characteristics of **her** student-subjects and those of others under consideration, the **investigator introduced** the concept of "reference group" and used it in an attempt to solve such a problem and to identify the real source of their authoritarian attitudes and values.

One general hypothesis was formulated as a suggested indication of authoritarianism in Thai family. Two others were advanced in such a way as to test the "causal" relationship between parental attitudes and values and those of their offsprings, on the one hand, and between the same kind of attitudes and values of non-family members (teachers and close friends) and those of the student-subjects on the other hand. The last two hypotheses were given as a suggested solution of the difficulty which was conceived of as a discrepancy between parental attitudes and values and those of school authorities.

The main findings of the present study lend moderate empirical support to four of the five hypotheses mentioned above. Their details are given as follows :

- 1) Nearly seventy percent of the student-subjects can be characterized as authoritarians.
- 2) A little above fifty percent of their parents were reported as having the said characteristics.
- 3) The degree of association (as measured by Gamma) between the characteristics of the above two groups was moderate .
- 4) No relationship was found between the student-subject's authoritarian attitudes and values and those of his school teachers/lecturers.
- 5) More authoritarians were found among those student-subjects who have both authoritarian parents and teachers/lecturers than among their counterparts who have authoritarian parents but non-authoritarian teachers/lecturers and vice versa.

The findings also show that authoritarians were found to differ from non-authoritarians in terms of age and educational level. Significantly higher percentage of authoritarians was found among students in the 16-18 age group than among the rest. But such other demographic characteristics as sex, birth order, residential areas or place of birth, parental occupation and school structure play no part in the explanation of differences in the degree of authoritarian attitudes and values.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือเป็น
อย่างดียิ่งจากหลายท่านและหลายหน่วยงาน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอแสดงความขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ศาสตราจารย์ ดร.เสวรินทร์ ปุณณะหิตานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่มีประโยชน์และ
มีค่าสูงสุด ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ คงคาภูถ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ
เพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณครู/อาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและ
ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณนักเรียน/นักศึกษา ที่ได้ให้ความร่วมมือ
อย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณคุณหญิงบุษกร รักษาศรี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ
ในค่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบุคคล บวร และคุณ ปราณีย์ บัญญาาง ซึ่งเป็น
คุณพ่อและคุณแม่ของผู้เขียนที่ได้ให้ความช่วยเหลือในค่านทุนทรัพย์และให้กำลังใจแก่ผู้เขียน
ตลอดมา และขอขอบคุณน้องสาว เพื่อนสนิท พี่ ๆ และทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ
ทั้งด้านความคิด กำลังใจ และกำลังกาย อันเป็นพลังสำคัญให้ผู้วิจัยเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
จนสำเร็จเรียบร้อยสมความมุ่งหมายทุกประการ

เรืองรัตน์ บัญญาาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 ระเบียบวิธีวิจัย	37
3 ผลการวิจัย	60
4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	115
ประวัติผู้เขียน	130

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน ซึ่งเป็นผลของการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	61
2	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของนักศึกษา ซึ่งเป็นผลของการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	62
3	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา	64
4	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครองตามที่นักเรียน/นักศึกษามองเห็น	66
5	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของครู/อาจารย์ในอดีตตามที่นักเรียน/นักศึกษามองเห็น	68
6	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของครู/อาจารย์ในปัจจุบันตามที่นักเรียน/นักศึกษามองเห็น	70
7	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของเพื่อนสนิทตามที่นักเรียน/นักศึกษามองเห็น	72
8	แสดงความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่างบิดามารดา/ผู้ปกครองกับบุตร (นักเรียน/นักศึกษา)	75
9	แสดงความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่างครู/อาจารย์ในอดีตกับนักเรียน/นักศึกษา	77
10	แสดงความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่างครู/อาจารย์ในปัจจุบันกับนักเรียน/นักศึกษา	79
11	แสดงความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่างเพื่อนสนิทกับนักเรียน/นักศึกษา	81

12	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศในลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/ นักศึกษา	84
13	แสดงความแตกต่างระหว่างโรงเรียนชายกับโรงเรียนหญิง (โครงสร้าง ของสถาบันการศึกษา) ในลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา ...	86
14	แสดงความแตกต่างระหว่างลำดับการเกิดในลักษณะอำนาจนิยมของ นักเรียน/นักศึกษา	88
15	แสดงความแตกต่างระหว่างอายุในลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา	89
16	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาในลักษณะอำนาจนิยมของ นักเรียน/นักศึกษา	91
17	แสดงความแตกต่างระหว่างภูมิฐานะในลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/ นักศึกษา	94
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอาชีพกับลักษณะอำนาจนิยมของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	98
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครองกับ ลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา	100